

Особисто знайомий

Віктор Кава

Уранці я прокинувся від легенького сіпка.

При тьмяному світлі каганчика побачив, що наді мною схилився батько. Уже поголений, умитий.

— Слухай, давай-но з'їздимо до Києва!

Мене мовби хто виштовхнув з ліжка.

— Давай!

Я ще жодного разу не був у Києві, хоча батько з матір'ю двічі їздили. Як не просився, не брали з собою. Мовляв, поїзди нині такі повільні, ходять рідко (діялося це по війні), дме у всі дірки, а ти ще малий... Тепер же батько сам запрошував.

— Розумієш,— вів батько, коли ми йшли до станції,— директор школи давно вже просив мене з'їздити до наркома освіти й попрохати скла, фарби — сам же знаєш, що у нас половина вікон забита дошками, темно в класах, як у погребі, підлога схожа на розбиту дорогу...

— Невже це ми будемо у самого Павла Тичини?— вражено спитав я.— А чого саме ти маєш їхати?

— Та я ж колись бачив Павла Григоровича, він у нас в технікумі виступав до війни. Був концерт, я співав "Там, де Ятрань круто в'ється"... Він після концерту підійшов до мене, похвалив мій голос, радив приїхати до Києва, він там мене в консерваторію поведе...

— І ти їздив?— уп'явся я в батька поглядом.

— Та ні,— зніяковів батько.— Нізачо було їхати. І незручно. От директор наш і каже: "Ти особисто знайомий з Тичиною, він тобі не відмовить..."

Коли поїзд нарешті загальмував біля перону в Києві, я вхопив очима величезну похмуру будову вокзалу. А батько вже питав сивенького дідуса про наркомат освіти.

— А, то ви до Тичини хочете, до Павла Григоровича?— лагідно всміхнувся дідусь.— Виходьте на привокзальну площу, звідти прямісінько до бульвару Тараса Шевченка, а там до перехрестя його з Володимирською вулицею. На розі і є наркомат освіти...

В теплому, аж мені враз спати захотілося, блаженно теплому коридорі, де чекали прийому, ми побачили, мабуть, із сто чоловік. Підупав духом батько, стали ми у вільному кутку, гадаємо, що робити. Це ж навряд чи ми за день потрапимо до комісара, а ночувати нам ніде. Батько досадливо ляснув себе по лобі — і грошей він узяв мало, і тільки дві скибки хліба. І чого думав, що Тичина чекатиме його на порозі...

Ми вже було збиралися, не солоно ївши, завертати назад голоблі, коли розчинилися двері і вийшов... сам Павло Григорович. Ну, справді наче з портрета, що в книжці, вийшов: високий, худорлявий, в окулярах...

Люди схопилися зі стільців, потяглися до Тичини. А мій батько, мабуть, несподівано для самого себе притьма кинувся до Павла Григоровича, вигукнув :

— Здрастуйте, Павле Григоровичу! Я ваш земляк, з Ярославки, колись ви у нас в технікумі виступали, я співав, ви казали приїхати до вас...

Спохопився, досадливо скрутив головою.

— Пробачте, не про те я... У нас в школі вікна забиті дошками, підлога не фарбована, смердить і досі — німці там коней тримали...

— То ви з Ярославки?— щиро зрадів Павло Григорович.— Був я там, ще хлопцем ходив до вас. Гарне село, козацьке...

— Було гарне,— зітхнув батько.

— Так-так,— журно мовив Павло Григорович,— багато сіл і міст сплюндрували фашисти. Он мої Піски знівечили...

Зняв окуляри, вибачливо глянув на людей.

— Не гнівайтесь на мене, що земляка поза чергою прийму. Давненько не був у рідних місцях...

— Та чого там,— загомоніли люди,— хіба ми не розуміємо...

Коли батько вийшов від Тичини, він ніби аж світився весь. У руці тримав гроші, зачудовано дивився на них.

— Чого це ви дивуєтеся?— спитав його високий кощавий чоловік у кожусі й кирзових чоботях, чи то завгосп, чи директор школи, бо тримав у руці великого шкіряного портфеля.

— Та щось воно не те,— сказав батько.— Як уже прощалися, відсунув Павло Григорович шухляду столу, зазирнув туди пильно й мовить: "О, тут вам, Іване Васильовичу, премія є за хорошу роботу. Двісті карбованців". Я кліпаю очима: "Яка премія? Звідки ви знаєте?" Павло Григорович подає мені гроші: "Знаю, на те я й комісар освіти, щоб усе знати". Беру я ті гроші, питаю, де розписатися, а він махає рукою: "Ми не бюрократи..."

Завгосп-директор гучно зареготав, плеснув батька по плечу.

— Ех ти, наївняк! Хіба не здогадався, що то Павло Григорович свої гроші тобі дав?

Батько смикнувся до дверей кабінету:

— То я поверну негайно!

Чоловік притримав його:

— Не кип'ятись, як холодний самовар! Хіба він тобі тільки дає гроші? Людина він така! Пойняв?

Вийшли ми з будинку, глянули один на одного й усміхнулися. Наче й мороз пересівся.

— Ой,— обізвався я перший,— це ж ми подарунків накупимо всім! А мамі — бурки нові, бо ті в неї геть прослизли. І пиріжків з'їмо,— наперед облизався.

— Еге, еге,— кивнув мені батько.— І зошитів, і підручників, і чорнила... Ото зрадіє директор!

Вже коли ми сиділи у вагоні, батько збуджено розповідав про зустріч із Тичиною і мені, і чоловікам та жінкам, що тісно обсіли нас.

— Знаєте, це не головне, що Павло Григорович дав нам аж два ящики скла і

четверо відер фарби — завтра ж гуртом поїдемо на склад одержувати... Хоча я прохав менше. Він підморгнув мені: "Беріть, Іване Васильовичу, все одно завідуючий райвно переполовинить все те у вас. Хіба ж одна ваша школа така в районі?.." Головне — яка він людина! Просто світиться увагою, теплом, добротою... Жадібно розпитував про Чернігівщину, про учнів, учителів, їхні потреби, геть все записував, обіцяв ще допомогти. Не повірите — згадав і наш технікум, і навіть мою пісню... Шкодував, що тоді я до нього не приїхав, радив берегти голос. "Для нашого народу пісня — то і розрада, і порада, і горе стишить, і дух зміцнить, і людей об'єднає. Співайте більше, Іване Васильовичу, вам дано такий славний, сердечний голос, співайте на радість вашим друзям і товаришам". Мені аж сльози на очі навернулися... І це після такої тяжкої війни, на такій: клопітній посаді... Є ж люди!

Коли ми, тручи щоки, наближалися до нашого двору, то ще здалеку помітили на воротях темну постать. І мати побачила нас, зірвалася з місця, гукнула:

— Та й довго ж ви їздили? Ану мерщій до хати,— легенько вдарила нас по спинах.— Перемерзли на кістку, голодні. Ось зажену вас зараз на піч, мандрівники нещасні!

Ми з батьком презирнулися, усміхнулися і поквапилися до хати. Рідної, затишної. З рідними, єдиними в світі людьми.